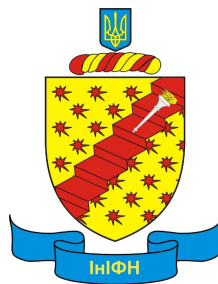

**Міністерство освіти і науки України
Національна металургійна академія України
Інститут інтегрованих форм навчання**

Кафедра Економіки і соціально-гуманітарних дисциплін

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до самостійного вивчення дисципліни «Міжнародні економічні відносини»
студентами заочної форми навчання напрямку
6.030601 «Менеджмент»

Дніпро ІНІФН 2016

ЗМІСТ

	стор.
1. Робоча програма та методичні вказівки по темах дисципліни	3
2. Індивідуальні завдання	14
3. Питання для підготовки до підсумкового контролю	23
4. Перелік рекомендованої навчально-методичної літератури	25

1 РОБОЧА ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ПО ТЕМАХ ДИСЦИПЛІНИ

Загальні положення

Навчальна дисципліна "Міжнародні економічні відносини" є нормативною і входить до циклу дисциплін природничо-наукового блоку.

Мета вивчення дисципліни – формування у майбутніх менеджерів системи спеціальних знань з проблем розвитку та сучасного стану міжнародних економічних відносин (МЕВ) для фундаментальної та спеціальної освіти та для практичної діяльності за фахом.

Завдання дисципліни - вивчення сутності міжнародної економічної системи та закономірностей її розвитку.

Предмет дисципліни - система міжнародних економічних відносин, що складаються між національними економіками світу в умовах глобалізації. У результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати**: основні принципи функціонування та регулювання міжнародної економічної системи.

вміти: аналізувати ефективність функціонування міжнародної торгівлі, міжнародної міграції робочої сили і капіталу, міжнародної валютної системи і використовувати отримані знання у практичній зовнішньоекономічній діяльності України.

Зв'язок з іншими дисциплінами – базується на знаннях та вміннях, набутих при вивченні дисципліни: "Економічна теорія". Передуює вивченню дисципліни "Економіка підприємства".

Зміст дисципліни

Тема 1. Предмет, значення і завдання курсу «Міжнародні економічні відносини (МЕВ)».

Предмет вивчення курсу «МЕВ», його місце серед інших економічних дисциплін; структура і логіка викладання. Значення в підготовці спеціалістів. Мета, завдання і нові підходи до вивчення курсу, його інформаційно-методичне забезпечення. МЕВ як економічна категорія. Суттєвість МЕВ, їх значення, об'єктивна основа і передумови розвитку. Рівні розвитку МЕВ: функціональні, економічні, територіальні, за суб'єктами діяльності. Особливості розвитку МЕВ на сучасному етапі. Роль МЕВ у процесі інтеграції України в систему світогосподарських зв'язків.

Література: [3,5,7].

Тема 2. Світове господарство (СГ) та особливості його розвитку.

Типологія країн світу і роль окремих їх угруповань у СГ і МЕВ. Світове господарство: сутність, елементи і суб'єкти, формування, фактори розвитку. Міжнародна господарча взаємодія. Якісний і кількісний аспекти розвитку СГ. Головні тенденції формування СГ, рівні і цикли його розвитку. Нерівномірність соціально-економічного розвитку країн світу та їх типологія. Регіональний принцип групування і головні регіональні групи країн світу. Соціально-економічний принцип систематизації країн світу. Країни Організації Економічного Співробітництва та Розвитку (ОЕСР). Три центри економічного розвитку. Малі привілейовані нації. Країни переселенського капіталізму. Країни середнього рівня розвитку. Країни, що розвиваються: поняття, загальні риси та місце у світовій економіці. Соціально-економічна структура. Країни з перехідною економікою, формування їх економічних угруповань і проблеми інтеграції у світову ринкову економіку. Країни централізованого планування. Місце окремих угруповань країн у СГ і МЕВ. Провідне значення промислово розвинутих країн. Проблема ліквідації економічної відсталості і неокolonіальної залежності країн, що розвиваються, особливості їх МЕВ. Реалізація Нового Міжнародного економічного порядку (НМЕП). Проблеми інтеграції у світове господарство країн з перехідною економікою, зміни у розвитку їх МЕВ. Проблеми інтеграції України у СГ.

Література: [1,3,5,7].

Тема 3. МЕВ у системі світового господарства і проблеми їх розвитку.

МЕВ як елемент структури СГ. Формування МЕВ з розвитком СГ. Фактори розвитку МЕВ у системі СГ. МЕВ як необхідна умова розвитку і структурний елемент національних економік. Особливості МЕВ окремих груп країн (промислово розвинутих, перехідних суспільств, країн, що розвиваються). Суб'єкти МЕВ. Еволюція МЕВ як зміна їх типів. Формування світової ринкової економіки. Новий міжнародний економічний

порядок (НМЕП) – як концепція перебудови МЄВ. Форми МЄВ, їх взаємозв'язок. Проблеми розвитку МЄВ – глобальні та регіональні. Глобалізація СГ і МЄВ як одна з головних ознак сучасного їх розвитку. Загострення діалогу «Північ-Південь». Якісні зміни діалогу «Схід-Захід» та внутрішньосистемних діалогів. Місце України в системі МЄВ.

Література: [1,3,5,7].

Тема 4. Еволюційні періоди формування МЄВ.

Доколоніальний період розвитку МЄВ. Зародження та розвиток міжобщинних господарських зв'язків. Міжнародні торговельні зв'язки стародавнього світу.

Міжнародні економічні відносини епохи середньовіччя. Зовнішньоторговельні відносини при феодализмі. Зовнішньоекономічні зв'язки Київської Русі та Гетьманської держави. Зовнішньоекономічні зв'язки країн Сходу – Китаю, країн Південних морів, Середньої та Центральної Азії, Арабського Сходу. Колоніальний період формування МЄВ. Епоха Великих географічних відкриттів та їх вплив на розвиток МЄВ. МЄВ в умовах становлення індустріальної цивілізації. Зовнішня торгівля у період первісного нагромадження капіталу. МЄВ монополістичного капіталізму.

Новий (неоколоніальний) період розвитку всесвітніх економічних зв'язків. Світогосподарські зв'язки в найновіший період. Зростання єдності світового господарства. Сучасні проблеми розвитку МЄВ.

Література: [2,3,4,5,7].

Тема 5. Середовище розвитку МЄВ.

Поняття середовища МЄВ, його структура і особливості. Природно-географічне середовище, основні його складові впливу на розвиток МЄВ. Економічне середовище формування МЄВ, стан ринкових відносин країн і особливості їх взаємовідносин. Економічні регулятори МЄВ. Політико-правове середовище. Особливості взаємодії політики і економіки в МЄВ. Політичні інтереси країн та регіонів. Політична стабільність і політичні ризики. Міжнародний тероризм як фактор формування політичного середовища. Правові регулятори МЄВ. Соціально-культурне середовище і його значення в розвитку МЄВ. Інфраструктура сучасних МЄВ. Роль транспорту і інформаційно-комунікаційних систем в розвитку МЄВ.

Література: [3,5,7].

Тема 6. Закони і принципи розвитку СГ і МЄВ.

Особливості дії економічних законів і закономірностей на міжнародному рівні. Протилежні сторони в МЄВ. Головні економічні

закони розвитку СГ і МЄВ: інтернаціоналізація господарського життя, закон вартості, міжнародної конкуренції, нерівномірності економічного розвитку, міжнародного поділу праці, економічної інтеграції. Поняття та система принципів розвитку МЄВ, основні (загальні) і спеціальні принципи.

Література: [1,3,5,7].

Тема 7. Міжнародний поділ праці як об'єктивна основа МЄВ.

Система міжнародного поділу праці (МПП) та основні тенденції її розвитку у сучасних умовах. МПП – вихідна основа розвитку СГ і МЄВ. МПП як форма прояву суспільного поділу праці. Етапи розвитку МПП. Фактори поглиблення МПП. Вплив технологічної революції на МПП. Головні організаційно-економічні форми втілення МПП. Проблеми і передумови участі України в МПП.

Література: [1,5,7].

Тема 8. Загальні проблеми сучасних МЄВ.

Глобальні і регіональні проблеми сучасності і загальні проблеми МЄВ. Соціально-економічні та політичні особливості розвитку МЄВ сучасного періоду: від конфронтації до співробітництва. Нові горизонти європейського співробітництва. Країни «третього світу» у системі МЄВ. Суперечності НМЄП та його еволюція. Загострення діалогу «Північ-Південь». Ісламський фактор розвитку МЄВ. Проблеми інтеграції нових незалежних держав (ННД) у світові міжнародні зв'язки. Фактори посилення економічної взаємозалежності країн, спільність конкретних економічних інтересів. Проблеми зовнішньої заборгованості в МЄВ. Форми, структура і масштаби зовнішньої заборгованості. Лібералізація зовнішньої торгівлі – загальна проблема сучасних МЄВ. Розвиток транснаціонального бізнесу та необхідність контролю за діяльністю ТНК. Проблеми розвитку міжсистемних та внутрішньосистемних діалогів.

Література: [1,3,5,7].

Тема 9. Міжнародна економічна інтеграція (МЕІ).

МЕІ – закономірність розвитку СГ і МЄВ. Сутність, цілі і значення МЕІ, основні риси. Передумови і фактори розвитку МЕІ як якісно нового рівня МЄВ. Головні учасники і організатори процесу МЕІ, його сучасні особливості. Форми МЕІ. Етапи формування міжнародних економічних інтеграційних угруповань. Світові інтеграційні процеси і Україна. Регіональний характер МЕІ як її особливість. Регіональні інтеграційні об'єднання промислово розвинутих країн. Об'єктивні передумови, політичні і економічні цілі, основні етапи розвитку Західноєвропейської економічної інтеграції. Єдність економічної системи країн ЄС. Особливості розвитку

аграрної сфери. Створення західноєвропейської моделі єдиного промислового і науково-технічного розвитку. Єдина науково-технічна політика. Європейська валютна система. Інституціональна структура: і політико-правові механізми ЄС. Політика ЄС відносно третіх країн та їх угруповань. Проблеми подальшого розширення ЄС. Україна і ЄС. Європейська асоціація вільної торгівлі (ЄАВТ). ЄС – ЄАВТ. Північноамериканська економічна інтеграція. Формування північноамериканської зони вільної торгівлі (НАФТА). США у світових інтеграційних процесах. Глобальна політика США щодо процесів європейської економічної інтеграції. Особливості економічних відносин з країнами АТР. Інтеграційні процеси в економіці країн, що розвиваються. Роль МЕІ у здійсненні НМЕП. Особливості економічної інтеграції країн Латинської Америки. Розвиток регіональних і субрегіональних інтеграційних угруповань. Латиноамериканська асоціація Інтеграції (ЛААІ). Договір басейну Ла-Плати, Андська група і Амазонський пакт. Центральноамериканський спільний ринок (ЦАСР). Співробітництво Карибського басейну (КАРІКОМ). Латиноамериканська економічна система (ЛАЕС). Спільний ринок країн Південного конусу (МЕРКОСУР). Проблеми і перспективи створення системи колективних економічних дій у Латинській Америці. Проблеми розвитку регіонального економічного співробітництва в Африці. Основні економічні угруповання країн Африки. Економічне співробітництво західно-африканських держав (ЕКОВАС). Митний і економічний союз Центральної Африки (ЮДЕАК), його трансформація у економічний і валютний союз Центральної Африки (ЕВЦА). Спільний ринок країн Магрибу. Спільний ринок Східної і Південної Африки (КОМЕСА). Співробітництво розвитку Півдня Африки (САДК). Проблеми формування Африканського економічного співробітництва. (АфЕС). Особливості розвитку економічної інтеграції в країнах Азії. Асоціація країн Південно-Східної Азії (АСЕАН). Асоціація регіонального співробітництва Південної Азії (СААРК). Азіатсько-Тихоокеанське економічне співробітництво (АТЕС). Рада співробітництва арабських держав Перської Затоки (РСАДПЗ). Проблеми розвитку економічної інтеграції в східноєвропейських країнах у нових умовах переходу до ринкової економіки, створення нової моделі економічної інтеграції. Східноєвропейське співробітництво і вільна торгівля (СЕВТ). Вишеградська група. Центральноєвропейська асоціація вільної торгівлі (ЦЕФТА). «Карпатський єврорегіон». Чорноморське економічне співтовариство. Економічний союз країн СНД. Центральноазіатське економічне співробітництво (ЦАЕС). Євразійське економічне співробітництво (ЄврАзЕС). Співтовариство Росія-Білорусь. Україна і інтеграційні угруповання країн.

Література: [4,5,7,8].

Тема 10. Міжнародні економічні організації у багатосторонньому економічному співробітництві і регулюванні МЕВ.

Поняття «міжнародні економічні організації» (МЕО). Роль МЕО в системі МЕВ. МЕО як проява тенденції багатостороннього економічного співробітництва. Головні функції, принципи і методи діяльності МЕО, механізм управління, фінансові кошти. Участь країн у МЕО як одна з форм реалізації їх суверенітету. Сучасна система МЕО, їх класифікація. Економічна діяльність ООН, її рівні. Система головних органів ООН. Генеральна Асамблея. Економічна і соціальна рада ООН (ЕКОСОП). Програми ООН. Регіональні комісії ООН з соціальних і економічних питань. МЕО поза системою ООН. Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР). «Паризький клуб». Міждержавні загальноекономічні і політичні організації країн, що розвиваються. Організація американських держав (ОАД). Організація африканської єдності (ОАЄ). Організація ісламська конференція (ОІК). Ліга арабських держав (ЛАД). Міждержавні галузеві організації. Організація держав-експортерів нафти (ОПЕК) та її арабська група (ОАПЕК). Рада з нафти (АСКОПЕ). Асоціація судновласників (ФАСАЗ). Асоціація вантажовідправників. Міждержавні організації в галузі сільського господарства (щодо кофе, какао, бананів, цукру та ін.), в галузі промисловості та будівництва (щодо заліза і сталі, бокситів, олова, міді та ін.). Міжнародні об'єднання підприємців. Україна і міжнародні економічні організації.

Література: [3,5,7].

Тема 11. Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво

Загальні передумови розвитку міжнародної інвестиційної та виробничої діяльності. Міжнародний рух капіталу. «Інвестиційний клімат». Види зарубіжних інвестицій, їх масштаби. Зміни питомої ваги головних економічних центрів у вивозі капіталів. Основні потоки міжнародного капіталообміну. Особливості регулювання руху капіталу, вплив ТНК на його переміщення. Вивіз капіталу як фактор інтенсифікації міжнародної інвестиційної і виробничої діяльності. Іноземні інвестиції в економіці України. Головні форми виробничого співробітництва. Роль НТР у його поглибленні. Міжнародна спеціалізація виробництва. Міжнародне виробниче кооперування. Співробітництво на компенсаційній основі. ТНК – головні суб'єкти міжнародної виробничої та інвестиційної діяльності, їх суттєвість і еволюція, сучасна стратегія. Типи монопольних об'єднань. Роль внутрішнього коопераційного обміну. Протиріччя між ТНК і національно-державною формою політичної організації суспільства. Регулювання діяльності ТНК. Спільні підприємства (СП). Передумови і особливості розвитку спільного підприємництва. Організаційно-правові і економічні форми створення і функціонування СП. Масштаби, рівень і динаміка розвитку СП. Вільні економічні зони. Класифікація ВЕЗ, особливості функціонування. Діяльність ВЕЗ в різних країнах. Передумови розвитку

міжнародної підприємницької діяльності в Україні.

Література: [5,6,7].

Тема 12. Міжнародні науково-технічні відносини.

Передумови науково-технічного співробітництва (НТС). НТС як форма МЕВ. Традиційні і нові форми НТС країн світу. Вплив НТР на розвиток міжнародного НТС. Міжнародний рух технологій та механізм її передачі. Сумісні наукові дослідження. Міжнародні науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР). Обмін науково-технічними досягненнями і досвідом. Взаємні консультації з основних питань НТС. Розробка науково-технічних прогнозів. Співробітництво в галузі науково-технічної інформації, винахідництва та патентної справи. Сумісні наукові дослідження щодо захисту навколишнього середовища, у медицині, освоєнні космосу і Світового океану. Напрями НТС.

Література: [3,5,7].

Тема 13. Міжнародна міграція робочої сили.

Поняття міжнародної міграції робочої сили, її економічна природа, рушійні сили і етапи розвитку. Масштаби, форми і основні тенденції розвитку сучасних міграційних процесів. Види міжнародної міграції. Міжнародний ринок спеціалістів високої кваліфікації («золотих комірців») і проблема «відпливу умів». Роль НТР у розвитку міграції робочої сили, наукових і інженерно-технічних кадрів. Соціально-економічні наслідки міжнародної трудової міграції. Міжнародна міграція робочої сили і платіжні баланси країн. Загальні закономірності створення світового ринку робочої сили, головні регіони і центри її міжнародного тяжіння і експорту. Міжнародні монополії і ринок праці. Форми і засоби експлуатації робочих-іммігрантів. Вплив міжнародної економічної інтеграції на інтернаціоналізацію ринку праці. Державне і міжнародне регулювання трудової міграції. Міжнародна організація праці (МОП) і її роль у вирішенні питань безробіття і захисту прав трудящих. Програми стимулювання еластичності ринку праці і забезпечення зайнятості населення. Гнучкість ринку праці. Проблеми трудової міграції і ринку робочої сили в Україні.

Література: [5,7].

Тема 14. Світова валютна система і міжнародні валютно-фінансові відносини.

Національні, міжнародні і світова валютні системи, їх сутність і елементи. Поняття валюти і її види. Конвертованість валют. Валютний курс, його види. Валютний паритет. Крос-курс. Основні валютні операції. Котирування валют. Еволюція світової валютної системи. Перехід від золотого стандарту до вільного курсу. Паризька, Генуезька, Бреттон-

Вудська і Ямайська валютні системи. Європейська валютна система. Валютно-фінансова система країн ЄС. Сутність валютно-фінансових відносин і механізм міжнародних розрахунків. Платіжний і розрахунковий баланси, їх структура. Баланс міжнародної заборгованості, її види. Нестабільність міжнародних розрахунків і основні проблеми платіжних балансів країн світу.

Література: [5,6,7].

Тема 15. Міжнародні валютно-кредитні відносини і рух міжнародного капіталу.

Міжнародний кредит, його роль у світовій економіці, функції у сфері зовнішньоекономічних зв'язків. Сутність міжнародних кредитних відносин. Основні види кредитних угод. Умови надання кредитів. Кредитні міжбанківські ставки. Класифікація кредитів. Міжнародний рух капіталу як форма МЄВ. Різновиди формування і розвиток світового ринку позичкових капіталів (СРПК), його функції. Різновидність операцій на СРПК. Світовий грошовий ринок і ринок цінних паперів. Операції сек'ютеризації. Сутність та особливості розвитку євроринку. Євровалюта. Фактори розвитку євроринку та його сектори. Міжнародні фінансові центри, передумови їх функціонування. Податкові гавані. Офшорні зони. Валютна і інституціональна структура СРПК. Система СВІФТ. Регіональні зміни у сфері зовнішніх позичань. Проблема заборгованості і значення іноземних кредитів для економічного розвитку України.

Література: [5,7].

Тема 16. Міжнародні організації з регулювання валютних відносин.

Міжнародна координація валютних відносин. Сутність міжнародного регулювання та його цілі. Група Світового банку, мета створення, функції, структура. Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР). Міжнародна фінансова корпорація (МФК). Міжнародна асоціація розвитку (МАР). Багатостороннє інвестиційно-гарантійне агентство (БАГІ). Міжнародний валютний фонд (МВФ) як одна з головних фінансових організацій: компетенція, фінансові кошти, організаційна структура, особливості кредитної діяльності. Фонди МВФ. Програми МВФ в Україні. Банк міжнародних розрахунків (БМР) у системі регулювання валютно-кредитних відносин. Група десяти («Паризький клуб»). Лондонський клуб. Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР). Акціонери банку, цілі, умови надання кредитів, фонди ЄБРР. Головні напрями діяльності ЄБРР в Україні. Європейський Інвестиційний банк (ЄІБ), особливості його діяльності. Регіональні банки реконструкції та розвитку в Африці, Азії, Латинській Америці, їх роль у кредитуванні країн, що розвиваються.

Література: [2,3,5,7].

Тема 17. Міжнародна торгівля як головна форма МЕВ та її регулювання.

Зростання ролі міжнародної торгівлі (МТ) на сучасному етапі МТ – визначальна форма МЕВ. Основні фактори зростання міжнародного товарообігу. Особливості розвитку МТ. Вплив НТР на структуру міжнародної торгівлі. Зміни в товарній структурі МТ. Стандартизація товарів на світовому ринку. Міжнародні товарні номенклатури. Штрихові коди. Міжнародна асоціація товарної нумерації в Європі EAN International. Асоціація «EAN- Україна». Регіональна структура (географічний розподіл) МТ. Структура світового товарообігу за соціально-економічними угрупованнями країн. Головні причини і наслідки збільшення взаємної торгівлі промислово розвинутих країн. Роль країн, що розвиваються в МТ. Місце нових індустріальних країн (НК) у світовій торгівлі. Країни з перехідною економікою в МТ. Проблеми реструктуризації зовнішньої торгівлі нових незалежних держав (ННД). Монополізація світової торгівлі. Діяльність ТНК і конкурентна боротьба на світовому ринку. Види товарних ринків за ступенем монополізації. Закритий і відкритий сектори світового ринку, їх особливості. Кон'юнктура товарних ринків – сутність, фактори формування і розвитку, система показників вивчення і основні форми прояву. Експорт і імпорт товарів в Україні, механізм оптимізації. Ціноутворення на світовому ринку. Ціна як важливий показник кон'юнктури товарних ринків. Інтернаціональна вартість і світова ціна, її ознаки. Ціноутворюючі фактори. Множинність цін на світовому ринку. Рівні світових цін. Інформаційна система світових цін товарних ринків. Проблеми нееквівалентного обміну. Поняття «умови торгівлі» і його економічний зміст. Види і форми МТ. Зустрічна торгівля. Міжнародні торги (тендери). Міжнародні ярмарки і виставки. Міжнародні аукціони. Особливості біржової торгівлі, її еволюція, організація і функції. Біржові товари. Найбільші міжнародні товарні біржі, їх вплив на міжнародну торгівлю. Види біржових угод. Консигнаційна торгівля. Особливості розвитку зовнішньоторговельної політики держав. Протекціонізм і лібералізація торгівлі. Засоби зовнішньоторговельної політики. Прояви дискримінації в МТ. Регіональне торговельне співробітництво. Регулювання міжнародних торговельних відносин. Діяльність міжнародних торгових організацій. ГАТТ (Генеральна угода щодо тарифів і торгівлі) та ЮНКТАД (Конференція ООН з питань торгівлі й розвитку). Перетворення ГАТТ у Світову організацію торгівлі (СОТ). Реорганізація КОКОМ (Координаційна Рада з експортного контролю). Значення торгових договорів і угод у сучасних умовах. Діяльність Міжнародної торгової палати. Передумови і особливості участі України в МТ.

Література: [1,5,6,7].

Тема 18. МЕН у сфері послуг.

Значення світового ринку послуг, передумови його формування. Специфічні риси міжнародної торгівлі послугами, її динаміка, структура і географічні напрямки. Стан та перспективи міжнародної торгівлі ліцензіями та «ноу-хау». Види ліцензійних угод. Сучасні умови і фактори міжнародного обміну технологіями, форми їх передачі. Значення і обсяги міжнародної торгівлі ліцензіями. Особливості підготовки, оформлення і реалізації ліцензійних угод, головні країни-експортери ліцензій. Внутрішньофірмова ліцензійна торгівля. Міжнародний лізинг, його види. Лізинг за терміном оренди. Особливості рентінгу. Головні країни-експортери лізингових послуг. Значення міжнародного лізингу. Міжнародні інжинірингові та консультаційні послуги. Туристські послуги на світовому ринку. Міжнародні туристські потоки. Фактори розвитку міжнародного туризму. Страхові послуги. Франчайзинг в системі міжнародних послуг. Франчайз «торгова марка». Регулювання умов використання товарних знаків, Мадридська угода про їх міжнародну реєстрацію. Україна на міжнародному ринку послуг.

Література: [1,5,6,7].

Тема 19. Міжнародні транспортні відносини.

Роль транспорту в МЕН. Види міжнародних сполучень. Міжнародні перевезення. Структура морських вантажів. Основні міжнародні морські вантажопотоки. Міжконтинентальні та внутрішньоконтинентальні перевезення вантажів. Фактори вибору транспорту для міжнародних перевезень. Міжнародні пасажирські сполучення. Етапи і основні операції міжнародного перевезення вантажу. Суб'єкти міжнародних транспортних відносин. Особливості і умови міжнародних транспортних перевезень. Міжнародний договір перевезень. Міжнародні правила перевезень «Інкотермс». Транспортно-експедиторське посередництво. Світовий фрахтовий ринок. Умови фрахтування. Чартерні угоди, їх види. Кон'юнктура світових цін на транспортні послуги – фрахтові ставки і тарифи. Особливості світових ринків фрахтування за видами транспорту. Регулювання міжнародних транспортних відносин міжнародними транспортними організаціями та конвенціями. Проблеми участі України в міжнародних транспортних послугах

Література: [4,5,7].

Тема 20. Проблеми інтеграції України до системи світогосподарських зв'язків.

Необхідність і значення інтеграції України до СГ і МЕН. Передумови входження України до світового економічного простору. Проблеми економічної безпеки. Трансформація структури зовнішньої торгівлі. Реалізація конкурентних переваг. Стабілізація виробництва та його структурна перебудова, залучення іноземних інвестицій. Створення

конкурентного середовища. Досягнення експортно-імпортової збалансованості. Зменшення рівня бартерного обміну. Національні економічні інтереси України у сфері МЕВ: регіональні, субрегіональні і локальні. Головні напрями розвитку МЕВ: розвиток двосторонніх міжнародних відносин, розширення участі у європейському регіональному співробітництві, співробітництво в межах СНД, членство в міжнародних організаціях. Пріоритети України в регіональному співробітництві. Проблеми співробітництва з ЄС. Нові регіональні напрями зовнішньоекономічних зв'язків України. Приєднання України до СОТ як довгостроковий фактор стабільного розвитку.

Література: [1,3,5,7].

Тема 21. Економічна єдність світу і глобальні проблеми СГ і МЕВ.

Формування економічної єдності світу. Поглиблення інтернаціоналізації СГ. Роль НТР в зближенні якісних характеристик сучасного виробництва. Дематеріалізація і інтелектуалізація виробництва, зміна моделі економічного розвитку. Глобалізація економічного розвитку і роль МЕВ в установленні зв'язків національних економік зі світовим господарством і у формуванні Назва розділу/теми та її зміст елементів глобальної економіки. Світова економічна рівновага, механізм її регулювання. Рушійні сили і особливості сучасної економічної глобалізації, її головні форми. Моделі економічного розвитку. Транснаціоналізація світової економіки. Глобальні інвестиційні цикли. Глобальні проблеми СГ і МЕВ. Міжнародні економічні аспекти вирішення екологічних проблем. Шляхи розв'язання глобальної продовольчої проблеми. Глобальна ресурсна енергетична проблема. Безпека світової економіки. Координація міжнародної економічної політики.

Література: [5,7,8].

2 ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

2.1 МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Мета виконання індивідуальної роботи – перевірити закріплення теоретичних знань та вміння застосувати їх на практиці.

Порядок виконання індивідуальної роботи наступний:

1. Вибір теми, складання і затвердження плану.
2. Вивчення наукової літератури, статистичного матеріалу.
3. Написання індивідуальної роботи.
4. Оформлення індивідуальної роботи.
5. Захист.

Вибір теми, складання і затвердження плану

Написання індивідуальної роботи починається з вибору теми. Відповідно до двох останніх цифр номеру залікової книжки студента групи відбувається закріплення за ним варіанту індивідуальної роботи.

Визначившись з варіантом індивідуальної роботи, студент приступає до підбору і вивчення літератури.

У процесі вивчення основної і додаткової літератури студент складає план індивідуальної роботи, який складається з вступу, трьох-чотирьох вузлових питань, висновку, списку літератури, що використовується.

План узгоджується з керівником, після чого студент приступає до написання тексту індивідуальної роботи.

Написання тексту індивідуальної роботи

Обсяг індивідуальної роботи в рукописному варіанті повинен складати в середньому 25-30 сторінок.

Робота починається з вступу, обсяг якого не повинен перевищувати 1-2 сторінки. У вступі розкривається актуальність вибраної теми, міра її теоретичної розробки, вказуються основні дискусійні питання, формулюється мета написання роботи і дається пояснення загальної логіки викладу матеріалу.

Далі викладається основна частина, в якій розкривається зміст теми.

Виклад кожного розділу доцільно починати з постановки питання, із з'ясування змісту економічних явищ, що аналізуються і реальних процесів. Потім треба перейти до характеристики властивих даним процесам меж і особливостей, показати різноманіття форм вияву і відобразити їх розвиток. Кожне положення роботи не повинно бути просто декларовано. Його потрібно підкріпити аргументованими роз'ясненнями і науково обгрунтованими доказами.

При написанні індивідуальної роботи обов'язково потрібно враховувати специфіку даної дисципліни. У економічний аналіз залучаються не тільки зовнішні форми економічних закономірностей -

конкретні інституціональні форми і інструменти, керуючі процесом виробництва, обміну, розподілу і споживання матеріальних благ і послуг. Тому при виборі теми індивідуальної роботи потрібно чітко визначити практичну спрямованість дослідження і при підборі літератури особливу увагу приділити конкретному економіко-статистичному матеріалу. Це можуть бути фінансові і бухгалтерські звіти підприємств, статистичне зведення, бюлетені, матеріали маркетингових і соціологічних досліджень.

У тексті індивідуальної роботи обов'язково повинні використовуватися основні елементи економічного аналізу: графічне або математичне моделювання, зведені таблиці і діаграми.

На закінчення автор повинен чітко сформулювати основні теоретичні висновки і практичні рекомендації, що органічно витікають з кожного питання його роботи. По своєму об'єму висновок не повинен перевищувати 2 сторінки.

Оформлення індивідуальної роботи

Індивідуальна робота повинна бути виконана державною мовою.

Перша сторінка роботи – титульний аркуш (див. додаток 1). На другій сторінці наводиться план роботи з вказівкою номерів сторінок, які відповідають питанням і підпитанням роботи (див. додаток 2). Текст роботи пишеться на одній стороні стандартного аркуша (формат А4) розбірливо і акуратно.

Допускається представлення індивідуальної роботи у вигляді комп'ютерного роздруку (Times New Roman, 14; міжсточний інтервал – 1,5; всі поля – 2 см; абзацний відступ 1,25-1,27 см: нумерація сторінок у правому верхньому куті; форматування тексту по ширині). Обов'язковою умовою є наявність полів для зауважень рецензента і нумерація сторінок. Нумери сторінок необхідно розміщувати в правому верхньому куту. На перших трьох сторінках номери не проставляються.

У список літературних джерел, що розташований в кінці індивідуальної роботи, включається література, яка безпосередньо використана при написанні роботи (вона цитувалася, на неї посилалися або вона послужила відправною точкою при формуванні концепції автора).

Список літератури формується в наступному порядку:

- 1) законодавчі акти України в хронологічному порядку їх прийняття;
- 2) монографії, збірники, статті - в алфавітному порядку прізвищ авторів; що не мають на титульному аркуші автора - в алфавітному розташуванню заголовків.

Зразок бібліографічного оформлення літературних джерел наведений в додатку 3.

Всі цитати, що наводяться в роботі, беруться в лапки. При пропуску слів ставлять крапки. При цьому необхідно стежити, щоб таке скорочення не відбилося на значенні цитат. Необхідні пояснення можуть вміщуватися в самому тексті в дужках або у виносках і обов'язково обумовлені, щоб читач бачив, що обмовка належить автору, а не джерелу, що цитується. Звичайно це робиться вказівкою ініціалів автора контрольної роботи в лапки.

Всі цитати і статистичні дані повинні мати посилання на джерела. Допускається два варіанти оформлення посилань:

- посилання наводиться внизу сторінки і відділяється від тексту горизонтальною лінією. У посиланнях на книги вказується прізвище і ініціали автора, повна назва книги, видавництво, рік видання і кількість сторінок (див. додаток 4а). При декількох посиланнях на одне і те ж джерело на одній сторінці (якщо вони йдуть підряд) досить, не повторюючи його назви, писати “Там же, - 3.”. У випадку, коли неодноразово цитується одна і та ж робота, можна не повторювати її кожний раз, а обмежитися прізвищем і ініціалами автора і вказівкою “Указ. соч., - 3.”;

- посилання у вигляді [№, 3], де № - номер літературного джерела в списку літератури, що використовується, 3 - номер сторінки, з якої взята цитата (див. додаток 4 б).

У разі посереднього цитування, перед назвою джерела ставиться “див. там-то”.

Таблиці, що наводяться в тексті, графіки, діаграми, математичні моделі повинні бути правильно оформлені.

Таблиці нумеруються арабськими цифрами в межах розділу (питання). У правому верхньому куту таблиці над заголовком вміщується напис “Таблиця” з вказівкою номера таблиці. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, розділеного крапкою (див. додаток 5 а).

Рисунки (графіки, схеми, різні діаграми) також нумеруються в межах розділу. Нумерації складаються з слів “Рисунок” (графік, діаграма), номер розділу, крапка, номер малюнка в розділі. Найменування малюнка вміщують над ілюстрацією, номер малюнка - під нею (див. додаток 5 б).

При першому посиланні на рисунок (таблицю) вказується його (її) повний номер, при повторному посиланні додають “див.”, наприклад “див. рис. 2.1”. Якщо в роботі одна таблиця (рисунок), її (його) не нумерують і слова “Таблиця” (“Рис.”) не пишуть.

Захист індивідуальної роботи

Керівник роботи перевіряє індивідуальну роботу та виставляє попередню оцінку. Якщо оцінка позитивна, робота допускається до захисту. На роботі зазначається «До захисту», ставиться дата та підпис викладача.

При підготовці до захисту студенту потрібно уважно ознайомитися з критичними зауваженнями рецензента, додатково вивчити питання, що викликали ці зауваження.

Захист індивідуальної роботи складається з доповіді студента (5 - 7 хвилин) по виконаній роботі та у відповідях на питання, які поставлені в рецензії керівником або виникли в ході захисту. Після цього визначається захищена чи не захищена індивідуальна робота.

Оцінювання індивідуальної роботи здійснюється викладачем, на роботі ставиться надпис «Захищено», дата та підпис викладача. Захищена індивідуальна робота виступає допуском студента до складання іспиту з дисципліни «Міжнародні економічні відносини».

2.2 ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ РОБІТ

1. Національна економіка і міжнародна економіка.
2. Зародження, основні етапи і перспективи розвитку міжнародної економіки як науки. Предмет міжнародної економіки.
3. Методи і функції міжнародної економіки. Цілі та інструменти міжнародної економіки
4. Роль міжнародної економіки як науки і навчальної дисципліни в умовах становлення соціально-орієнтованої ринкової економіки в Україні.
5. Різноманітність, суперечливість, єдність і взаємозалежність сучасного світу. Диференціація та інтеграція національних господарств.
6. Різні погляди на зміст міжнародної економіки. Міжнародна економіка як світове господарство.
7. Матеріальні засади руху міжнародної економіки.
8. Міжнародний поділ праці: суть, система, фактори, форми, основні напрямки і тенденції розвитку.
9. Суперечності процесів інтернаціоналізації. Усупільнення і відокремлення. Інтеграція і сепаратизм. Спеціалізація і кооперування.
10. Соціально-економічні засади руху міжнародної економіки.
11. Розвинутий центр: склад і основні показники соціально-економічного розвитку.
12. Периферія, що розвивається; основні ознаки, склад країн, особливості їхньої диференціації.
13. Постсоціалістичний світ: загальне й особливе у процесах трансформації.
14. Міждержавні утворення, їх взаємодія і суперечності.
15. Основні форми міжнародних економічних відносин. Загальна характеристика світового ринку і механізмів його регулювання.
16. Теорія міжнародної торгівлі. Закон абсолютних переваг, закон відносних переваг Д. Рікардо.
17. Теорія Хекшера-Оліна.
18. Зовнішня торгівля і економічне зростання.
19. Практика міжнародної торгівлі. Динаміка, структура, фактори зростання і характерні риси міжнародної торгівлі
20. Науково-технічний обмін і його форми, обмін технологіями, результатами НДОКР.
21. Торгова політика: зміст, цілі, напрями, інструменти. Меркантилізм.
22. Фритредерство, протекціонізм, їх порівняльна характеристика, співвідношення та взаємодія.
23. Інструменти торгової політики. Теорія митного тарифу і практика його застосування.
24. Імпортні квоти. Порівняльний аналіз квоти і тарифу в умовах досконалої конкуренції і монополії.
25. Експортні субсидії і компенсаційне мито. Демпінг.

26. Нетарифні бар'єри. Дискримінація імпорту. Експортні бар'єри. Добровільні експортні обмеження. Формування торгової політики. Лобізм.
27. Політична роль теоретичного аналізу міжнародної торгівлі.
28. Міжнародна міграція капіталу.
29. Міжнародний кредит: суть, суб'єкти, функції, види, виграш і втрати, роль у світовій економіці.
30. Прямі зарубіжні інвестиції (ПЗІ).
31. Рух людського капіталу. Основи інтернаціоналізації ринку праці і закономірності міграції робітників.
32. Валютно-фінансові відносини: загальна характеристика, міжнародна валютна система та її елементи.
33. Валютний ринок і основи торгівлі валютою.
34. Страхування валютних ризиків. Валютна спекуляція. Термінові валютні курси і курси СПОТ.
35. Платіжний баланс: основні статті та структура.
36. Валютна політика: зміст, цілі, напрями, інструменти, еволюція міжнародної валютної системи і валютної політики.
37. Внутрішня і зовнішня рівновага при системі фіксованих валютних курсів.
38. Плаваючі валютні курси і внутрішня рівновага.
39. Глобалізація економіки. Можливість і необхідність глобального управління.
40. Міжнародна політика як політика глобальних інститутів.
41. Міждержавне регулювання світогосподарських зв'язків.
42. Міжнародні економічні організації та їх вплив на світову, національну економіку.
43. Новий світовий економічний порядок: причини виникнення, зміст і перспективи.
44. Стокгольмська ініціатива. Система міжнародної економічної безпеки: принципи та інструменти.
45. Міжнародна економічна інтеграція: зміст і напрями розвитку.

Зразок оформлення титульної сторінки

Міністерство освіти та науки України
Національна металургійна академія України
Інститут інтегрованих форм навчання
Кафедра економіки і соціально-гуманітарних дисциплін

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА

з дисципліни “Міжнародні економічні відносини”
на тему: «Теорії міжнародної торгівлі»

Виконав:

студент гр. МН 903-14-Н

Петров А.С.

/ підпис /

Перевірив:

к.е.н, доц.

Кузнецов О.А.

/ підпис /

Додаток 2

Зразок оформлення плану індивідуальної роботи

План

Вступ.

1. Загальна характеристика теорій міжнародної торгівлі.
2. Інструменти зовнішньоторговельної з поглядів меркантилістів.
3. Теорії абсолютних та порівняльних переваг.
4. Теорія Хекшера Оліна та парадокс Леонтьєва.
5. Новітні теорії міжнародної торгівлі

Висновок.

Список використаних літературних джерел.

Додаток 3

Зразок оформлення списку літератури, що використовується

ЛІТЕРАТУРА

1. Економічна теорія: Підручник / За ред. В.М. Тарасевича. – К: Центр навчальної літератури, 2006. – 784с.
2. Линдерт П. Х. Экономика мирохозяйственных связей. - М: Прогресс, 1992. – 505с.
3. Економічна енциклопедія.(У трьох томах. Т.1, Т. 2, Т.3.) /Редколегія: С.В.Мочерний (відп. ред.) та інші. – К.: Видавничий центр „Академія”, - 2000, 2001, 2002.- 864с., 848с., 952с.

Додаток 4 а

Зразок оформлення посилань

Неокласична школа першорядне значення надає визначенню попиту, вважаючи, що “головною вимогою людини є задоволення його потреб, спочатку - життєво необхідних, потім - інших, менш настійних.”¹⁾

Схильність до споживання - величина відносно постійна, тому “причину порушення рівноваги на товарному ринку потрібно шукати не в процесі виробництва коштів споживання.”²⁾

- ¹⁾Пезенти А. Очерки политической экономии.-Т.2. - М.: Прогресс, 1976.- С. 340.
- ²⁾ Жамс Е. История экономической мысли XX века. - М.: Изд-во иностранной литературы, 1959. - С. 250.

Додаток 4 б

Зразок оформлення посилань

“Найбільш знаменний момент, що характеризує заощадження і інвестиції, - затверджує П.Самуельсон, - полягає в тому, що в нашому індустріальному суспільстві вони звичайно здійснюються різними особами і по незалежних один від одного причинах” [8, 250-251].

“Багато які економісти вважають, що такий структурний доказ, як міра концентрації або індекс Герфіндаля, недостатній для визначення міри конкурентності ринку. Більш того, вони затверджують, що треба передусім звернути увагу на саму ринкову поведінку фірм” [3, 214].

Додаток 5 а

Зразок оформлення таблиці

Таблиця 1.2

Використання компаніями США різних методів амортизації ¹⁾

Методи	Роки			
	1999	2004	2009	2013
Прямолінійні	562	566	562	564
Прискорені:				
суми чисел	26	25	20	17
Зменшеного залишку	65	57	57	57
Одиниць продукції	59	52	62	65
Інші	69	68	69	74

¹⁾Финансовые и инвестиционные показатели деятельности фирмы. - М.: Финансы и статистика, 1991. - С. 27.

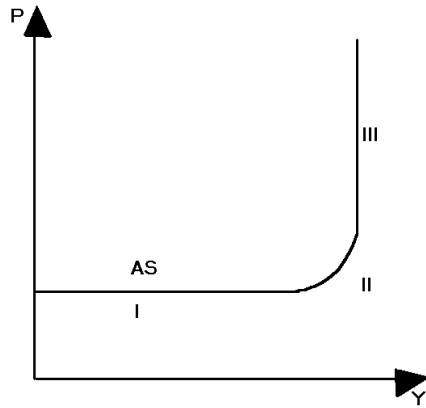
Зразок оформлення графіків

Рис. 1.3. Крива сукупної пропозиції.

3 ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Зародження, основні етапи і перспективи розвитку світової економіки як науки. Предмет світової економіки
2. Національна економіка і світова економіка: співвідношення та характер взаємодії.
3. Методи і функції світової економіки. Цілі та інструменти світової економіки
4. Роль світової економіки як науки і навчальної дисципліни в умовах становлення соціально-орієнтованої ринкової економіки в Україні,
5. Різноманітність, суперечливість, єдність і взаємозалежність сучасного світу. Диференціація та інтеграція національних господарств
6. Різні погляди на зміст світової економіки. Світова економіка як світове господарство.
7. Матеріальні засади руху світової економіки.
8. Міжнародний поділ праці: суть, система, фактори, форми, основні напрямки і тенденції розвитку.
9. Суперечності процесів інтернаціоналізації. Усуспільнення і відокремлення. Інтеграція і сепаратизм. Спеціалізація і кооперування.
10. Соціально-економічні засади руху світової економіки.
11. Розвинутий центр: склад і основні показники соціально-економічного розвитку.
12. Периферія, що розвивається; основні ознаки, склад країн, особливості їхньої диференціації.
13. Постсоціалістичний світ: загальне й особливе у процесах трансформації,
14. Міждержавні утворення, їхня взаємодія і суперечності.
15. Основні форми міжнародних економічних відносин. Загальна характеристика світового ринку і механізмів його регулювання.
16. Теорія міжнародної торгівлі. Закон абсолютних переваг, закон відносних переваг Д. Рікардо.
17. Теорія Хекшера-Оліна.
18. Зовнішня торгівля і економічне зростання.
19. Практика міжнародної торгівлі. Динаміка, структура, фактори зростання і характерні риси міжнародної торгівлі
20. Науково-технічний обмін і його форми, обмін технологіями, результатами НДОКР.
21. Торгова політика: зміст, цілі, напрямки, інструменти. Меркантилізм.
22. Фритредерство, протекціонізм, їхня порівняльна характеристика, співвідношення та взаємодія.
23. Інструменти торгової політики. Теорія митного тарифу і практика його застосування.
24. Імпорتنі квоти. Порівняльний аналіз квоти і тарифу в умовах досконалої конкуренції і монополізації.
25. Експортні субсидії і компенсаційне мито. Демпінг.

26. Нетарифні бар'єри. Дискримінація імпорту. Експортні бар'єри. Добровільні експортні обмеження. Формування торгової політики. Лобізм. Логролінг.
27. Політична роль теоретичного аналізу міжнародної торгівлі.
28. Міжнародна міграція капіталу.
29. Міжнародний кредит: суть, суб'єкти, функції, види, виграти і втрати, роль у світовій економіці.
30. Прямі зарубіжні інвестиції (ПЗІ).
31. Рух людського капіталу. Основи інтернаціоналізації ринку праці і закономірності міграції робітників.
32. Валютно-фінансові відносини: загальна характеристика, світова валютна система та її елементи.
33. Валютний ринок і основи торгівлі валютою.
34. Страхування валютних ризиків. Валютна спекуляція. Термінові валютні курси і курси СПОТ.
35. Платіжний баланс: основні статті та структура.
36. Валютна політика: зміст, цілі, напрямки, інструменти, еволюція світової валютної системи і валютної політики.
37. Внутрішня і зовнішня рівновага при системі фіксованих валютних курсів.
38. Плаваючі валютні курси і внутрішня рівновага.
39. Глобалізація економіки. Можливість і необхідність глобального управління.
40. Світова політика як політика глобальних інститутів.
41. Міждержавне регулювання світогосподарських зв'язків.
42. Міжнародні економічні організації та їхній вплив на світову, національну економіку.
43. Новий світовий економічний порядок: причини виникнення, зміст і перспективи.
44. Стокгольмська ініціатива. Система міжнародної економічної безпеки: принципи та інструменти.
45. Міжнародна економічна інтеграція: зміст і напрямки розвитку.

4 ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

4.1 Основна література

1. Антонюк Л. Л. Міжнародна конкурентоспроможність країн: теорія та механізм. Монографія.— К.: КНЕУ, 2004. — 275 с.
2. Авдокушин Е.Ф. Международные экономические отношения: Учеб. пособие. - М.: Международные отношения, 2001. – 293с.
3. Економічна теорія. Міжнародна економіка. Підручник / За ред. В.М. Тарасевича. – К: Знання, 2012. – 143 с.
4. Линдерт П. Х. Экономика мирохозяйственных связей. - М: Прогресс, 1992. – 505с.
5. Міжнародна економіка: Підручник / За ред. В.М. Тарасевича – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 224с.
6. Новицький В.Є. Міжнародна економічна діяльність України. Підручник. – К.: КНЕУ, 2003. – 948 с.
7. Міжнародна економіка. Навч. посібник / За ред. О.А. Задой, В.М. Тарасевича – Д.: Вид-во ДУЕП, 2010. – 340 с.
8. Філіпенко А.С. Економічний розвиток сучасної цивілізації: Навч. посібник. - К., КНЕУ, 2000. – 560 с.

2.2 Додаткова література

1. Анатомия глобальной экономики: учебное пособие / О.Т. Богомолов. – М.: ИКЦ “Академкнига”, 2004. – 216 с.
2. Міжнародна економіка. Тести, задачі та індивідуальні завдання / За ред. В.М. Тарасевича – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2001.
3. Міжнародні стратегії економічного розвитку: Навч. посіб. / За ред. А.О.Задой. – К.: Знання, 2007. – 332 с.
4. Міжнародні стратегії економічного розвитку: Вправи для студентів: Навчальний посібник / Укл. В.В. Білоцерківець, О.О. Завгородня, С.В. Кузьмінов, О.В. Летуча, Б.В. Литовченко, Г.М. Пилипенко, Ю.І. Пилипенко, Н.В. Рябцева. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2008. – 72с.